

УДК 159.922-047.22:378.011.3-051

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.1.4>

Є. А. ДУРМАНЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти,

Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»

Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: yedurmanenko@ipc.ukr.education

<http://orcid.org/0000-0003-1993-5028>

ДОСЛІДЖЕННЯ СФОРМОВАНОСТІ ПСИХО-ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Важливими професійними вміннями сучасного вихователя закладу дошкільної освіти є вміння управляти своїми емоціями, любити та розуміти всіх дітей, незалежно від їх розумового та фізично-психологічного розвитку; адекватно реагувати на різні прояви конфліктної поведінки, забезпечуючи толерантну міжособистісну взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу на основі партнерства, емпатії, творчості та розвитку. Звідси логічним є необхідність формування в майбутніх вихователів психо-емоційної компетентності як однієї з важливих складових фахової компетентності.

Мета статті – на основі уточнення змісту та структури психо-емоційної компетентності дослідити специфіку визначення її сформованості в майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Для реалізації мети вирішено завдання: 1) уточнено зміст та структуру психо-емоційної компетентності майбутнього вихователя; 2) визначено методичні засади діагностування стану сформованості психо-емоційної компетентності в здобувачів вищої освіти ОПП 012 Дошкільна освіта. Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення.

У статті на основі узагальнення різних тлумачень поняття психо-емоційну компетентність вихователя закладу дошкільної освіти визначено як інтегральну особистісну здатність об'єктивно сприймати, адекватно реагувати на різні конфліктні ситуації, зміни, емоційну інформацію; контролювати та регулювати власні емоції та емоції інших людей; володіти гнучкістю, адаптивністю та стресостійкістю; організовувати та регулювати конструктивну толерантну міжособистісну взаємодію; осмислювати мотиви різних проявів поведінки, рефлексувати; виявляти емпатію, бути здатним до самоконтролю та саморегуляції. З урахуванням специфіки діяльності вихователя закладу дошкільної освіти у структурі досліджуваного поняття виділено, крім традиційних складових: саморегуляції, рефлексії, емпатії, самомотивації, комунікації й самоконтролю, ще низку компонентів: ціннісні орієнтації, стресостійкість, відсутність емоційних бар'єрів у спілкуванні, комунікативні та організаторські здібності, потреба у спілкуванні, стиль поведінки у конфліктній взаємодії, психологічна адаптивність, соціальна гнучкість, здатність до саморегуляції.

Наголошено, що визначення реального стану сформованості психо-емоційної компетентності в майбутніх вихователів є складним системним, неперервним діагностичним (самодіагностичним) процесом, який вимагає врахування особистісних якостей і передбачає застосування різних психодіагностичних методик. Запропоновано методики для визначення мотиваційно-ціннісної складової готовності до професійної діяльності майбутнього вихователя (шкала морально-ціннісних якостей); діяльнісно-комунікативної (шкала пріоритетної діяльності); рефлексивно-саморегулятивної складової (шкала життєвих переваг і самовдосконалення).

Подальшого дослідження потребує розробка алгоритму формування психо-емоційної компетентності в майбутніх вихователів у процесі навчання та виховання.

Ключові слова: емоційна компетентність, психо-емоційна компетентність, визначення сформованості психо-емоційної компетентності, структура психо-емоційної компетентності, майбутній вихователь.

Поставлення проблеми. Професійна діяльність вихователя закладу дошкільної освіти передбачає подолання багатьох бар'єрів, труднощів, пов'язаних з міжособистісною взаємодією з людьми різного віку та різного професійного статусу, в тому числі й насамперед з дітьми раннього та дошкільного віку, які не мають досвіду як в організації такої взаємодії, так і в цілому – у спілкуванні. Звідси важливими професійними

вміннями є вміння вихователя управляти своїми емоціями, любити, розуміти й толерантно ставитись до всіх дітей, незалежно від їх розумового та фізично-психологічного розвитку, адекватно реагувати на їх непослух, вередування та капризування.

Аналіз практичної професійної діяльності сучасного вихователя переконливо свідчить про те, що її характерною ознакою є психологічне

перевантаження, емоційна напруженість, які часто ведуть до професійного емоційного вигорання. Відтак, логічним є формування в майбутніх вихователів психо-емоційної компетентності як однієї з важливих складових фахової компетентності, що й задекларовано у Професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» [Професійний стандарт]. Об'єктивне визначення сформованості психо-емоційної компетентності є одним із важливих завдань в організації професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників дошкільної освіти.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема аналізу сутності, структури, форм і методів формування емоційної компетентності студентів, майбутніх фахівців різних спеціальностей не є новою й певною мірою досліджена вченими. Так, Н. Кордунова, Н. Дмитріюк, В. Мілінчук у своїх працях розкривають роль феномену емоційної компетентності студента як майбутнього фахівця. Питання розвитку поняття емоційної компетентності в психології досліджує О. Лазуренко, визначаючи емоційну компетентність як інтегральну особистісну якість, що є системою знань, умінь та навичок, які забезпечують адекватну діяльність на основі аналізу одержаної інформації [Лазуренко]. У свою чергу, Г. Васильєва визначає емоційну компетентність як фактор, який впливає на рівень соматизації, тлумачачи соматизацію як психологічний захист, що проявляється у перетворенні емоційного напруження в соматичні прояви. О. Жизномірська емоційну компетентність аналізує як важливу умову в професійному становленні фахівця соціальної сфери. Специфіку емоційного розвитку студентської молоді досліджує Н. Кримова. В наукових пошуках О. Льошенко відображено співвідношення понять емоційного інтелекту та емоційної компетентності. Вченими С. Січкарь та І. Денисюк запропоновано алгоритм формування емоційної компетентності та емоційного інтелекту засобами української мови. Особливо цікавими в контексті досліджуваної проблеми є наукові доробки О. Кононко, присвячені розкриттю суті та умов формування емоційної компетентності майбутнього фахівця дошкільної освіти.

Отже, очевидно, що проблема формування емоційної компетентності здобувачів вищої освіти, майбутніх фахівців є актуальною й різні її аспекти аналізуються та вивчаються вченими. На нашу думку, недостатньо вивченим є діагностичний аспект сформованості емоційної компетентності майбутніх фахівців у цілому й зокрема педагогічних працівників дошкільної освіти.

тентності майбутніх фахівців у цілому й зокрема педагогічних працівників дошкільної освіти.

Мета статті – на основі уточнення змісту та структури психо-емоційної компетентності дослідити специфіку визначення її сформованості в майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Для реалізації визначеної мети важливим є вирішення таких завдань: 1) уточнення змісту та структури психо-емоційної компетентності майбутнього вихователя; 2) визначення методичних засад діагностування стану сформованості психо-емоційної компетентності в здобувачів вищої освіти ОПП 012 Дошкільна освіта. Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. У професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» психо-емоційна компетентність забезпечує реалізацію трудової функції вихователя – його партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу, і трактується як здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії; здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість [Професійний стандарт]. Згідно професійного стандарту здобувачі освіти – майбутні вихователі мусять володіти системою ґрунтовних знань з теорії емоційного інтелекту; знати причини та ознаки професійного вигорання, а також глибоко розуміти зміст поняття толерантності та її сутнісних характеристик. На основі усвідомлених, системних, ґрунтованих знань у майбутніх вихователів мають бути сформовані відповідно професійні вміння та навички: керувати власними емоціями у професійній діяльності чи/або під час спілкування з іншими учасниками освітнього процесу; запобігати професійному вигоранню та коригувати власну професійну діяльність; з урахуванням власного психо-емоційного стану усвідомлювати та конструктивно реагувати на прояви емоцій, толерантно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу [Професійний стандарт].

У сучасному вимірі освіти, як зауважує О. Жизномірська, важливими є питання емоційного навчання дітей і дорослих, що уможливорює конструктивну міжособистісну взаємодію та вміння володіти собою в будь-яких ситуаціях [Жизномірська]. Зокрема, І. Матійків поняття «емоційна компетентність» особистості визначає як «готовність і здатність людини гнучко управляти емоційними реакціями: власними та інших людей, адекватно до ситуацій та умов, що змінюються» [Матійків]. У контексті емоційної компетентності як важливої складової професійної

компетентності В. Калошин і Д. Гоменюк виділяють емоційну стійкість [Калошин, Гоменюк]; М. Орап – навички адекватного емоційного реагування, стійкий емоційний стан, психологічне здоров'я [Орап].

О.Лазуренко, розкриваючи роль і значення емоційної компетентності як інтегральної властивості особистості, наголошує на тому, що саме ця компетентність «збагачує досвід особистості, сприяє швидкому аналізу емоціогенних ситуацій, виступає умовою успішності людини у всіх сферах життя» [Лазуренко]. Авторка наголошує, що рівень емоційної компетентності проявляється в емоційних властивостях особистості і одночасно детермінується ними; «емоційна компетентність може і повинна виступати аспектом спеціального тренування, адже орієнтація у власному емоційному світі, а відтак, і адекватна поведінка дозволяє гармонійно взаємодіяти з навколишнім світом» [Лазуренко].

О. Кононко емоційну компетентність майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти визначає як «особистісний інтеграл, важливу складову його професійної компетентності, яка засвідчується здатністю студента: сприймати, диференціювати та адекватно реагувати на емоційну інформацію; контролювати та регулювати емоції (власні та інших людей), блокувати негативні; регулювати взаємини з оточуючими людьми; осмислювати мотиви поведінки, рефлексувати; виявляти емпатію, здатність до децентрації [Кононко]. Далі науковиця, характеризуючи емоційну компетентність майбутнього педагога, наголошує на його «емоційній спрямованості, важливості для нього тих чи інших видів діяльності, готовності надати перевагу або відмовити у прихильності комусь-чому конкретному» [Кононко].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що єдиного визначення емоційної компетентності особистості немає. У Професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» вживається поняття психоемоційної компетентності. Нами на основі узагальнення різних тлумачень досліджуваного поняття психоемоційну компетентність вихователя закладу дошкільної освіти визначено як інтегральну особистісну здатність об'єктивно сприймати, адекватно реагувати на різні конфліктні ситуації, зміни, емоційну інформацію; контролювати та регулювати власні емоції та емоції інших людей; володіти гнучкістю, адаптивністю та стресостійкістю; організовувати та регулю-

вати конструктивну толерантну міжособистісну взаємодію; осмислювати мотиви різних проявів поведінки, рефлексувати; виявляти емпатію, бути здатним до самоконтролю та саморегуляції.

Поняття емоційної компетентності особистості є складним. Традиційно, складовими емоційної компетентності вченими виділено: саморегуляцію, рефлексію, емпатію, самомотивацію, комунікацію і самоконтроль [García Sancho E., Salguero J.M., Fernández-Bercofcal P.] Ураховуючи специфіку професійної діяльності педагогічних працівників у закладах дошкільної освіти та сучасні реалії повсякденного життя (насамперед війна в Україні), нами цей перелік складових психо-емоційної компетентності майбутнього вихователя доповнено ще низкою компонентів, як-от: ціннісні орієнтації, стресостійкість, відсутність емоційних бар'єрів у спілкуванні, комунікативні та організаторські здібності, потреба у спілкуванні, стиль поведінки у конфліктній взаємодії, психологічна адаптивність, соціальна гнучкість, здатність до саморегуляції.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає підстави для твердження, що важливим чинником оптимізації результативності освітньої діяльності в закладі вищої освіти є систематичне й неперервне оцінювання її якості в цілому (сформованість професійної компетентності) й зокрема сформованості психо-емоційної компетентності здобувачів освіти. З цією метою в КЗВО «Луцький педагогічний коледж» ВОР під час вивчення вибіркового освітніх компонентів «Основи гувернерства з методикою» (другий, третій курс навчання), «Соціальна педагогіка» (другий курс навчання), нормативного освітнього компоненту «Тьюторський супровід обдарованих дітей дошкільного віку» (перший курс) здобувачам вищої освіти ОПП 012 Дошкільна освіта запропоновано різні методики для визначення сформованості їх психо-емоційної компетентності. Насамперед студентам наголошено, що психоемоційна компетентність є важливою складовою їх професійної компетентності й саме від рівня її сформованості залежить успішність професійної діяльності.

Для оцінки сформованості психо-емоційної компетентності нами застосовано шкали: пріоритетної діяльності, моральних цінностей, життєвих переваг, розроблені О.Кононко [Кононко] (рис. 1).

Однак, урахувавши специфіку професійної діяльності сучасних вихователів закладів дошкільної освіти та реальні умови сього-

Рис. 1. Шкали визначення емоційної компетентності особистості

дення й розширивши відповідно структуру психо-емоційної компетентності, ми здобувачам освіти пропонуємо діагностувати (самодіагностувати) сформованість психо-емоційної компетентності за визначеними складовими їх готовності до професійної діяльності: мотиваційно-ціннісної, діяльнісно-комунікативної, рефлексивно-саморегулятивної з відповідним набором психодіагностичних методик. Так, для визначення мотиваційно-ціннісної складової готовності до професійної діяльності майбутнього вихователя (шкала морально-ціннісних якостей) здобувачі освіти використовують психодіагностичну методика К. Земфір в модифікації А. Реана (дослідження мотивації професійної діяльності), експрес-діагностику соціальних цінностей особистості, дослідження цінностей особистості (за методикою М.Рокича) та ін.

У свою чергу, для дослідження діяльнісно-комунікативної готовності (шкала пріоритетної діяльності) здобувачі освіти застосовують методика виявлення творчого потенціалу особистості студента (Н. Кіршевої, Н. Рябчикової), діагностику емоційних бар'єрів у міжособистісному спілкуванні (за В. Бойко), методика на виявлення комунікативних та організаторських здібностей (КОЗ-1), діагностику комунікативної толерантності (за В. Бойко), діагностику потреби у спілкуванні (за Ю. Орловим), діагностику рівня полікомунікативної емпатії (І. Юсупов), тест «Визначення стилю поведінки в конфліктній ситуації», методика «Вибір учинку», діагностику лідерських здібностей (методика Є. Жарикова, Є. Крушельницького), діагностику соціального інтелекту (Дж. Гіл-

форда та М. Саллівена), тест на визначення стресостійкості тощо.

Для дослідження сформованості рефлексивно-саморегулятивної складової готовності до професійної діяльності (шкала життєвих переваг і самовдосконалення) студентам запропоновано: методика вивчення рівня самооцінки та самооцінки психологічної адаптивності, визначення самооцінки рівня онтогенетичної рефлексії, самооцінки комунікативного контролю (соціальна гнучкість); діагностику індивідуальних особливостей саморегуляції, методика оцінки рівня самоактуалізації (за опитувальником А. Шострома) та ін. [Дурманенко].

Висновки. Психо-емоційна компетентність особистості майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти є однією із провідних спеціальних компетентностей у системі професійної компетентності, яка забезпечує успішність виконання трудових функцій у цілому й зокрема партнерську взаємодію всіх учасників освітнього процесу. Досліджувана компетентність є складним особистісним новоутворенням, яке формується під час освітнього процесу шляхом оволодіння ґрунтовними професійними знаннями, формуванням професійних умінь і навичок у ході практичної підготовки, а також у процесі професійного самовдосконалення. Результатом готовності до професійної діяльності майбутніх вихователів є належний рівень сформованості професійної компетентності в цілому й зокрема їх психо-емоційної компетентності. Об'єктивний аналіз стану сформованості психо-емоційної компетентності

здобувачів освіти слугує одним із визначників якості професійної підготовки. Важливу роль у визначенні сформованості психо-емоційної компетентності майбутніх вихователів відіграє самодіагностування, тобто здатність студентів самостійно визначати власний рівень сформованості психо-емоційної компетент-

ності за допомогою різних, запропонованих викладачем, методик.

Подальшого наукового дослідження потребує розробка алгоритму формування психо-емоційної компетентності в майбутніх вихователів під час вивчення нормативних та вибіркового освітніх компонентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дурманенко Є. А. Тьюторський супровід обдарованих дітей дошкільного віку: навчальна програма ОК підготовки студентів за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта»: <https://lpc.org.ua/wp-content/uploads/2023.pdf>
2. Жизномірська О. Я. Емоційна компетентність як важлива умова в професійному становленні фахівця соціальної сфери. Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів: матеріали доповідей та повідомлень міжнародної науково-практичної конференції. Ужгород 27.9.2019 р. / за ред. І. В. Козубовської, Ф. Ф. Шандора. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2019. С. 31–32.
3. Калошин В. Ф., Гоменюк Д. В. Як учителю зберегти емоційну стійкість. Харків: Основа, 2018. 128 с.
4. Кононко О. Л. Емоційна компетентність майбутнього фахівця дошкільної освіти: суть та умови формування. Психолого-педагогічні науки. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. 2019. № 2. С. 28.
5. Лазуренко О. О. До питання щодо розвитку поняття «емоційна компетентність» у психології. Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд». Т.1. № 11. 2015. <https://www.naukajournal.org/index.php/naukajournal/issue/view/22>
6. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності: навч.-метод. посібник. Київ: «Педагогічна думка», 2012. 112 с.
7. Орап М. Тест на психологічне здоров'я. <https://www.0352.ua/news/2438015/test-na-psiologicne-zdorovya-proponuut-projtiternopolanam> (дата звернення: 20.03.2023).
8. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства економіки України від 19 жовтня 2021 року № 755-21 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijni-standarti-kerivnika-ta-vihovatelya-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 27.03.2023)
9. García Sancho E., Salguero J.M., Fernández-Berrocal P. Ability emotional intelligence and its relation to aggression across time and age groups. Scandinavian journal of psychology. 2017. № 58 (1). P. 43–51. DOI: 10.1111/sjop.12331

REFERENCES

1. Durmanenko YE. A. (2023) Tyutors'kyu suprovid obdarovanyykh ditey doshkil'noho viku: navchal'na prohrama OK pidhotovky studentiv za spetsial'nisty 012 «Doshkil'na osvita» [Tutor support for gifted preschool children: curriculum of the OK training of students in specialty 012 «Preschool education»]. <https://lpc.org.ua/wp-content/uploads/.pdf>
2. Zhyznomirs'ka O. YA. (2019) Emotsiyna kompetentnist' yak vazhlyva umova v profesynomu stanovlenni fakhivtsya sotsial'noyi sfery. Sotsiolohiya ta sotsial'na robota v umovakh natsional'nykh ta rehional'nykh vyklykiv: materialy dopovidey ta povidomlen' mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. [Emotional competence as an important condition in the professional formation of a specialist in the social sphere. Sociology and social work in conditions of national and regional challenges]. Uzhhorod 27.9.2019 r. / za red. I. V. Kozubovskoyi, F. F. Shandora. Uzhhorod: TOV «RIK-U». Pp. 31–32.
3. Kaloshyn V. F., Homenyuk D. V. (2018) Yak uchytylyu zberehty emotsiynu stiykist'. [How to maintain emotional stability as a teacher] Kharkiv: Osнова. 128 P.
4. Kononko O.L. (2019) Emotsiyna kompetentnist' maybutn'oho fakhivtsya doshkil'noyi osvity: sut' ta umovy formuvannya. [Emotional competence of the future preschool education specialist: essence and conditions of formation]. Psykholoho-pedahohichni nauky. Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholya. № 2. P. 28.
5. Lazurenko O.O. (2015) Do pytannya shchodo rozvytku ponyattya «emotsiyna kompetentnist'» u psykholohiyi. [Regarding the development of the concept of «emotional competence» in psychology.] Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal «Naukovyy ohlyad». T.1. № 11. <https://www.naukajournal.org/index.php/naukajournal/issue/view/22>
6. Matiykiv I.M. (2012) Treninh emotsiynoyi kompetentnosti: navch.-metod. posibnyk. [Emotional competence training]. Kyiv: «Pedahohichna dumka». 112 P.
7. Orap M. (2023) Test na psykholohichne zdorov'ya. [Psychological health test] <https://www.0352.ua/news/2438015/test-na-psiologicne-zdorova-proponuut-projtiternopolanam>
8. Pro zatverdzhennya profesijnogo standartu «Vykhovatel' zakladu doshkil'noyi osvity». (2021) [About the approval of the professional standard «Preschool teacher»] Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrayiny № 755-21 / Ministerstvo

osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijni-standarti-kerivnika-ta-vihovatelya-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

9. García Sancho E., Salguero J.M., Fernández-Berrocal P. (2017) Emotsiynny intelekt zdatnosti ta yoho zv'yazok z ahresiyeyu v riznykh chasakh i vikovykh hrupakh. [Ability emotional intelligence and its relation to aggression across time and age groups]. *Skandynavs'kyi psykholohichnyy zhurnal*. № 58 (1). Pp. 43–51. DOI: 10.1111/sjop.12331

E. A. DURMANENKO

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and Methods
of Preschool Education,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College"
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: yedurmanenko@lpc.ukr.education
<http://orcid.org/0000-0003-1993-5028>*

RESEARCH OF THE FORMATION OF PSYCHO-EMOTIONAL COMPETENCE IN FUTURE EDUCATORS

Important professional skills of a modern preschool teacher are the ability to manage one's emotions, to love and understand all children, regardless of their mental and physical-psychological development; respond adequately to various manifestations of conflict behavior, ensuring tolerant interpersonal interaction with all participants of the educational process based on partnership, empathy, creativity and development. Hence, the need to develop psycho-emotional competence in future educators as one of the important components of professional competence is logical.

The purpose of the article is to investigate the specifics of determining its formation in future educators of preschool education institutions, based on clarification of the content and structure of psycho-emotional competence. To realize the goal, the following tasks were solved: 1) the content and structure of the psycho-emotional competence of the future educator were specified; 2) the methodical principles of diagnosing the state of formation of psycho-emotional competence in students of higher education OPP 012 Preschool education are defined. Research methods: analysis, synthesis, generalization.

In the article, based on the generalization of various interpretations, the concept of psycho-emotional competence of a preschool teacher is defined as an integral personal ability to objectively perceive and adequately respond to various conflict situations, changes, emotional information; control and regulate one's own and other people's emotions; have flexibility, adaptability and stress resistance; organize and regulate constructive tolerant interpersonal interaction; to understand the motives of various manifestations of behavior, to reflect; show empathy, be capable of self-control and self-regulation. Taking into account the specifics of the activity of a preschool teacher, in the structure of the studied concept, in addition to the traditional components: self-regulation, reflection, empathy, self-motivation, communication and self-control, a number of other components are highlighted: value orientations, stress resistance, lack of emotional barriers in communication, communicative and organizational abilities, the need for communication, the style of behavior in conflict interaction, psychological adaptability, social flexibility, the ability to self-regulate.

It is emphasized that determining the real state of formation of psycho-emotional competence in future educators is a complex systematic, continuous diagnostic (self-diagnostic) process that requires consideration of personal qualities and involves the use of various psychodiagnostic techniques. Techniques for determining the motivational and value component of readiness for professional activity of the future educator (scale of moral and value qualities) are proposed; activity-communicative (priority activity scale); reflective and self-regulatory component (scale of life benefits and self-improvement).

The development of an algorithm for the formation of psycho-emotional competence in future educators in the process of education and training requires further research.

Key words: emotional competence, psycho-emotional competence, determination of the formation of psycho-emotional competence, structure of psycho-emotional competence, future educator.